

Masarykova univerzita

Filozofická fakulta

Ústav evropské etnologie

Oděv ve třech generacích

Pavla Čáková

Brno 2008

V této seminární práci se budu věnovat oděvu ve třech generacích a to u sebe samé, u mé matky a u matčiny tety. Chtěla bych postihnout základní materiály a oblečení, které bylo součástí života člověka a mělo v určité situaci důležitou roli.

Marie Dvořáčková (25. 2. 1922) je svobodná a bydlí v Sivicích (okres Brno-Venkov), kde se také narodila.

Marie Čáповá, roz. Dvořáčková (7. 1. 1964) je vdaná a v současnosti bydlí v Jezeřanech – Maršovicích (okres Znojmo). Pochází z vedlejší vesnice Trboušany.

Pavla Čáповá (9. 9. 1987). Jsem svobodná a taktéž bydlím v Jezeřanech – Maršovicích.

V životě člověka se vyskytují tři důležité mezníky a to narození, s tím souvisí křest, svatba a smrt.

První záležitostí, které bych chtěla věnovat pozornost je křest. Oblečení ke křtu jsme měly všechny tři bílé. Prateta bohužel ale nevěděla, jak oblečení vypadalo, ani jestli byla dále zavinutá do nějakého povijanu. Moje matka měla koupený saténový kabátek a čepičku. Byla zabalena do zavínovací peřinky. Já sem měla koupený pletený kabátek a čepičku, bylo to v jedné sadě. Zavínovací peřinka byla plátěná, zdobená třemi nad sebou krajkovými volány, které se nechaly před křtinami v Brně nakulmovat. V místech, kde ležela hlavička, byla peřinka zakulacená. Zavazovala se na třech místech bílými stuhami. Dovnitř se dala silná péřová vložka. Tato peřinka byla jen na křtiny. Křestní rouška byla také samozřejmě bílá olemovaná úzkou krajkou. Jméno a den křtu se nechalo v Sivicích namalovat.¹

V křesťanském životě je po křtu důležité také první svaté přijímání. K této příležitosti se oblékají bílé šaty, jinde také kroj. Prateta měla bílé šaty dlouhé až na zem. Moje matka měla na sobě krajkové šaty nad kolena, s dlouhým rukávem a límečkem u krku, a bílé punčocháče. Šaty byly ušity od švadleny. Na hlavě měla připevněný menší věneček.² Já jsem byla oblečena do dlouhých šatů z krajkové látky. Měly dlouhý rukáv, dekolt byl olemován krajkou a vprostřed našity stříbrné kamínky, v pase pásek a dole volán. Ve předu i vzadu byla našita „zástěrka“ olemovaná páskem krajky. Šaty byly ušité od amatérské švadleny z Jezeřan – Maršovic. Na hlavě jsem měla velkou sponu vytvořenou z bílé lehké látky a věneček, obojí koupené v Brně.³

Do školy se nosilo pohodlné oblečení. Prateta a její spolužačky nosily vždy šaty nebo sukně. Oděv do školy nebyl nikterak sváteční, oblékalo se to, co by dítě nosilo i doma. Jen začátek a konec školního roku byl svátečnější. Na fotce je Marie Dvořáčková po splnění vyššího stupně základní školy, tzv. „měšťanky“. Na sobě má vlněný kostým, který ušila místní

¹ Viz příloha, obrázek č. 1 a č. 2.

² Viz příloha, obrázek č. 3.

³ Viz příloha, obrázek č. 4 a č. 5.

švadlena. Sako je na propínání a sukňě po kolena, obojí vypasované.⁴ Moje matka má na sobě pletenou halenku, koupenou v Dolních Kounicích, pletený svetr na propínání a džíny.⁵ Já jsem oblečená do halenky z polyesteru a tmavomodrých džínů. Halenku jsem koupila v Moravském Krumlově u čínského prodejce.⁶

Další záležitost, na kterou bych se zaměřila, je biřmování. Prateta se Sivic měla k této příležitosti oblečeny bílé dlouhé šaty z krepsatěnu, který byl po lícni straně hrubší a tvořilo to tzv. hrachy.⁷ Moje matka měla bílé šaty z krymplenu⁸ a já halenku i sukni z polyesteru⁹. Matka si šaty nechala šít a já jsem si obojí koupila v Pohořelicích.

Velkou událostí v životě člověka je samozřejmě svatba. Moje matka měla šaty šité od švadleny, jak v té době bylo zvykem. Byly ušity z bílého popelínu v kombinaci s krajkou. Stojáček se upínal až ke krku a na konci byl olemován úzkou silonovou krajkou. Látku na dekoltu tvořila sámký. Rukávy byly dlouhé, na konci stažené do gumičky. Jiná silonová krajka byla našita jak na spodním okraji šatů, tak také podélně sukňě, tj. od pasu dolů. Celkově šaty působily velice splývavě. Na hlavě měla pak matka závoj.¹⁰

Na konec bych se ještě chtěla zmínit, jaké látky byly oblíbené za času mládí Marie Dvořáčkové a Marie Čákové. Prateta ráda nosila oděv z žoržetu, šustru, batistu, vlny, bavlny, sametu, satěnu a krepsatěnu. U matky byly oblíbené látky jako například: krymplen, slotera, tesil, bavlna.

⁴ Viz příloha, obrázek č. 6.

⁵ Viz příloha, obrázek č. 7.

⁶ Viz příloha, obrázek č. 8.

⁷ Viz příloha, obrázek č. 9. Není to fotka z biřmování, ale z Božího těla. Prateta má na sobě ale tytéž šaty jako při biřmování.

⁸ Viz příloha, obrázek č. 10.

⁹ Viz příloha, obrázek č. 11.

¹⁰ Viz příloha, obrázek č. 12 a č. 13.